

GRAMATICA LIMBII ROMÂNE

pentru învățământul primar

Învăț și exersez cu Amadeus și ReMi

Cuprins

Cuvânt-înainte	3	● Ortogramele „cel” / „ce-l”, „cea” / „ce-a”, „ceai” / „ce-ai”, „cai” / „c-ai”, „deal” / „de-al”	43
Introducere (Uvertură)	5	● Ortogramele „mie” / „mi-e”, „mia” / „mi-a”, „mi-am” / „ți-am” / „i-am” / „v-am” / „le-am”	45
FONETICA	7	● Ortogramele „va” / „v-a”, „var” / „v-ar”, „laș” / „l-aș”, „m-aș” / „te-aș” / „v-aș” / „i-aș” / „le-aș”	46
Sunete. Litere. Vocale. Consoane	8	● Ortogramele „cei” / „ce-i”, „căi” / „că-i”, „săi” / „să-i”, „să-mi” / „să-ți” / „să-și” / „să-l”	48
Silaba	9	● Ortogramele „naș” / „n-aș”, „nai” / „n-ai”, „nul” / „nu-l”, „n-am” / „n-are” / „n-avem” / „n-aveți” / „n-au”	50
Vreau să știu mai mult! - Reguli ale despărțirii în silabe	11	● Ortogramele „mi-am” / „ți-am” / „i-am” / „v-am” / „le-am”	51
Grupuri de litere	12	Dacă vrei să știi mai mult! - Ortograme	52
Vreau să știu mai mult! - Grupuri de litere	13	MORFOLOGIA	53
Litera „x”	14	Cuvântul - parte de vorbire	54
VOCABULARUL	17	Substantivul	55
Domeniul lexical	18	● Felul substantivelor	55
Familia de cuvinte	19	● Numărul substantivului	58
Vreau să știu mai mult! ❀ Sinonime	20	● Genul substantivului	59
❀ Antonime	21	Adjectivul	62
Cuvinte cu aceeași formă și înțelesuri diferite	22	● Numărul și genul adjectivului	62
Cacofonia	23	● Poziția adjectivului	64
Pleonasmul	24	Pronumele	66
PUNCTUAȚIA	25	● Numărul și persoana pronumelui personal	66
Punctul (.). Semnul întrebării (?).		● Formele pronumelui personal	68
Semnul exclamării (!)	26	Pronumele personal de politețe	70
Virgula (,)	28	Vreau să știu mai mult! - Numeralul	72
Două puncte (:). Linia de dialog (-).		Verbul	73
Punctele de suspensie (...).		SINTAXA	79
Ghilimelele („ ”)	30	Cuvântul - parte de propoziție	80
ORTOGRAFIA	33	Predicatul	81
Scrierea cu „î” și „â”	34	Subiectul	85
Literele duble (aa, ee, ii, oo, uu, cc, nn, rr, ss)	35	Vreau să știu mai mult! - Alte părți de propoziție	90
Scrierea cu „m” înaintea de „p” și „b”	36	❀ Atributul	90
Grupurile de sunete: oa, au, uă, ea, ia, ie, ua	37	❀ Complementul	93
Ortogramele	38	Propoziția simplă și propoziția dezvoltată	94
● Ortogramele „într-o”, „într-un”, „dintr-o”, „dintr-un”	38	REZOLVĂRI	96
● Ortogramele „sa” / „s-a”, „sau” / „s-au”	39	BIBLIOGRAFIE	110
● Ortogramele „ia” / „i-a”, „iau” / „i-au”, „la” / „l-a”, „sar” / „s-ar”, „car” / „c-ar”	40		
● Ortogramele „mai” / „m-ai”, „iar” / „i-ar”, „ne-am” / „neam”, „nea” / „ne-a”, „cam” / „c-am”	42		

REȚIN

Sunetul este un element al vorbirii, cel mai scurt produs al vocii omenești.

Litera este semnul scris al sunetului.

În limba română, fiecărui sunet îi corespunde, de obicei, o literă.

- *Excepții*

Unui grup de litere îi corespund mai puține sunete (ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe ghi).

Unei litere îi corespund două sunete (x).

Alfabetul este format din totalitatea literelor din limba română. Conține 31 de caractere.

A, Ă, Â, B, C, D, E, F, G, H, I, Î, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, Ș, T, Ț, U, V, W, X, Y, Z.

Sunetele se împart în vocale (a, ă, î, e, i, o, u) și consoane (b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, ș, t, ț, z).

Vocalele sunt sunetele care se pronunță fără să fie însoțite de alte sunete și pot forma singure o silabă.

Consoanele sunt sunetele care se pronunță cu ajutorul altor sunete și NU pot forma singure o silabă, ci doar însoțite de cel puțin o vocală.

1 Încercuiește cu roșu vocalele și cu verde consoanele din următoarele cuvinte:
elev, pisică, veveriță, calendar, minune, detectiv.

2 Alege seria cuvintelor care au, fiecare, câte trei vocale:
a) telefon, minune, mândrie, mere, furculiță;
b) pachet, parcare, căruță, pere, jucător;
c) lingură, banană, cameră, avion, fluture.

3 Dă exemple de cuvinte care au următoarele structuri, după modelul dat:

Model: cvcv - mama

CVC, VCV, CVCC, CVCV, VCVCVC.

4 Alcătuiește propoziții, respectând cerința:
a) toate cuvintele să înceapă cu o vocală;
b) toate cuvintele să înceapă cu o consoană;
c) toate cuvintele să înceapă cu aceeași vocală;
d) toate cuvintele să înceapă cu aceeași consoană.

EXERSEZ

- 5** Alege seria care conține cuvinte în care litera inițială și cea finală este o vocală.
- a) aramă, albastru, erou, aură, aeroport;
 - b) elice, iepure, America, avalanșă, exemplu;
 - c) ocazie, macara, Antarctica, ulei, ochi.

- 6** Descoperă regula fiecărei serii și încercuiește intrusul:
- a) lavandă, cuptor, iapă, bicicletă, casă;
 - b) albastru, Elveția, ancoră, balaur, elefant;
 - c) vacanță, mamă, parc, plantă, mămăligă;
 - d) arc, turc, porc, fată, pitic.

- 7** Găsește trei exemple de cuvinte în care vocala **a** să formeze singură o silabă.

- 8** Găsește trei exemple de cuvinte în care prima silabă să fie formată din două consoane și o vocală.

Silaba

REȚIN

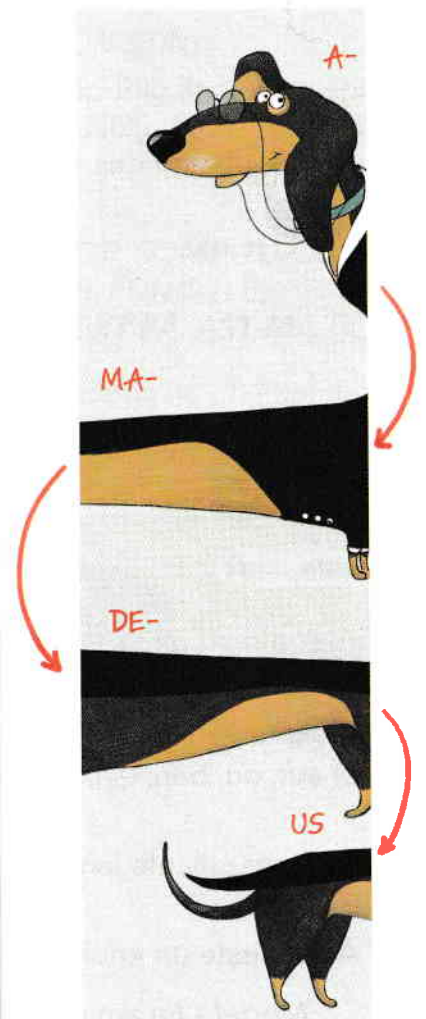
Silaba este un sunet sau un grup de sunete care se pronunță printr-o singură deschidere a gurii.

Cuvintele pot fi formate dintr-o singură silabă (monosilabice) sau din mai multe silabe (plurisilabice).

Exemple:

- om, pom, sac – cuvinte monosilabice;
- ca-să, li-va-dă, ca-ra-me-le – cuvinte formate din mai multe silabe.

Atunci când pronunțăm un cuvânt, fiecărei deschideri a gurii îi corespunde o silabă.

Atunci când nu putem scrie întregul cuvânt la sfârșitul unui rând, îl vom despărți în silabe. Cratima (liniuța despărțirii) se pune întotdeauna după silaba/silabele de la sfârșitul rândului, niciodată în silaba de la începutul rândului.

Se recomandă să nu fie despărțite numele de persoane, de locuri etc.

1 Desparte în silabe cuvintele:
sâmbătă, telefon, uriaș, pom, sticlă, ceas, farmacie.

2 Selectează din următorul text cuvintele formate din două silabe:

EXERSEZ

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele -
Noapte bună!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm și florile-n grădină -
Dormi în pace!”

(Mihai Eminescu, *Somnoroase păsărele*)

3 Alege seria în care sunt doar cuvinte monosilabice:

- a) joc, bou, cal, ușă, aer;
- b) plan, parc, drept, cort, sport;
- c) aur, ou, ban, lan, rac.

4 Găsește cuvinte în care silaba **ra** să se afle în poziție inițială, mediană și finală.

5 Alcătuieste un enunț în care să folosești doar cuvinte monosilabice, urmărind modelul:

Model - Eu am un sac.

Vreau să știu mai mult!

Reguli ale despărțirii în silabe

➤ Când o consoană se află între două vocale, despărțirea se face înaintea consoanei.

V-CV (exemplu: CA-SĂ)

➤ Când un grup de două consoane se află între două vocale, DE REGULĂ despărțirea se face între consoane.

(exemple: CAS-TEL, AR-TIST)

● *Excepție:* atunci când prima consoană este din seria B, C, D, F, G, H, P, T, V, iar a doua este L sau R, despărțirea se face înaintea celor două consoane.

(exemple: O-**BRAZ**, CO-**DRU**, CA-**BLU**, CO-**VRIG**, A-**FLU-ENT**)

➤ Când un grup de trei sau mai multe consoane se află între două vocale, DE REGULĂ despărțirea se face după prima consoană.

(exemple: CAS-TRON, CIN-STIT, COM-PLET, CON-STRU-I, MON-STRU)

Aș putea să împart
și eu o muscă în două:

mus-că.

O parte pentru micul
dejun și cealaltă
pentru cină.

Se-ri-os?

● *Excepție:* dacă grupurile de trei consoane sunt: LPT, MPT, NCT, NCȘ, NCT, NDV, RCT, RTF, STM, despărțirea se face după a doua consoană.

(exemple: SCULP-TOR, SOMP-TU-OS,
PUNC-TU-AL, SFINC-ȘII, FUNC-ȚI-E,
CÂND-VA, ARC-TIC, JERT-FĂ, AST-MA-TIC)

1 Desparte în silabe următoarele cuvinte: cupru, dovleac, omletă, oglindă, sublim.

2 Alege varianta corectă!

ob-raz/o-braz;

a-na-li-za/an-a-li-za;

noap-te/noa-pte;

a-rit-me-ti-că/a-ri-tme-ti-că;

ani-mal/a-ni-mal.

3 Alege seria în care cuvintele au fost despărțite corect în silabe:

a) ca-tren, clă-ti-te, a-va-lan-șă;

b) a-prig, cins-tit, in-scrip-ți-e;

c) a-na-li-ză, u-mbre-lă, pa-ră.

EXERSEZ

4 Ordonează următoarele silabe pentru a forma cuvinte:
ră tu pă; ri a mi pod; tră fe reas; can ță va; gu vir lă; ra tor pi as; ma e cla ex țî.

5 Găsește cât mai multe cuvinte, grupând următoarele silabe: țoi, iet, po, vul, ni, pe, te, lă, to, ca, re, le, țî, cal, por, cu, rân, școa, du, că, pro, zi, e, ră, la, tor.

Grupuri de litere

REȚIN

În limba română, există grupuri formate din două litere (CE, CI, GE, GI) sau din trei litere (CHE, CHI, GHE, GHI), care pot reda unul sau două sunete.

1 Completează cuvintele cu grupurile de litere potrivite:
ră....ală;muit;amă;ață;rneală;
....or.....ță;ndă; un.....;r.....l; ma.....an.

2 Alege seria în care toate cuvintele sunt scrise corect:
a) Ghiorghe, ghiată, ceorbă, giam, geantă;
b) Cecilia, geam, Gheorge, giantă, chilogram;
c) Gheorghe, gheată, chibrit, circuit, ghindă.

3 Găsește grupurile de litere care pot completa cuvintele:
re__ ma__ un__ __m __r __rc
re__ ma__ un__ __m __r __rc

4 Alcătuieste enunțuri, folosind cuvintele redată de următoarele imagini:

5 Alcătuieste un text în care să folosești următoarele cuvinte:
George, argintiu, ghem, ghinion, cenușiu, cinci, așchie, ureche.

EXERSEZ

LBRIS We know books **Vreau să știu mai mult!** **Grupuri de litere**

Grupurile de litere pot desemna **un singur sunet**, atunci când:

- sunt urmate de o vocală (exemple: *CEARĂ, GHEAȚĂ*);
- se găsesc la sfârșit de cuvânt și nu formează singure o silabă (exemple: *AICI, URECHI*).

Grupurile de litere desemnează **două sunete**, atunci când:

- sunt urmate de o consoană (exemple: *CERCEL, CHEL*);
- formează singure o silabă (exemple: *U-RE-CHE, AL-GE-BRĂ*).

- 1 Precizează câte sunete și câte litere are fiecare dintre următoarele cuvinte:

ceas, ciudat, arici, cercel, gherghef, Gheorghe, ciubote, argint, cinci, șterge.

- 2 Selectează cuvintele care au câte 6 sunete:

geam, gingie, inginer, geamantan, Georgeta, energie, alge, ceai, margine, chiuveță, ghinion, dulceață, ghiocel, gemeni, Angela, magie.

- 3 Realizează corespondența dintre cuvânt și numărul de sunete și litere corespunzător:

geografie

3 litere și 3 sunete

unghie

6 litere și 5 sunete

ger

9 litere și 9 sunete

ghimpe

7 litere și 6 sunete

înghețată

6 litere și 6 sunete

cenușă

6 litere și 5 sunete

cioban

6 litere și 5 sunete

gheară

9 litere și 8 sunete

Anghel

6 litere și 4 sunete

ciulini

6 litere și 5 sunete

EXERSEZ

